

Uppm. av P. Jfr.

efter dragan Malungsens

i Västaby.

Emilios m.

Anmärkningar:

Personsagen,
Knäkt mfl.

På företrädesvis.

var ja' va' má' Gve - Nisse på
 slätten för o sälja hund, roade ja' me-
 ned o i Dorley kyrka blandt alla de
 hundtals trädar med varanda, som
 man satt där i vapenhuset, medan man
 beristade grustjärsten. Man gick all-
 mannt med trädar te' kyrkan där ner.
 Var ja' fått den alla sovunnenblom-
 dade knoppar jag uppt i ett närliggande
 träd. från vilket ja' sedan kunde se,
 huru svårt de hade att åter hitta i det
 på den rigen. Man fullkomligt slog
 om sina tillhörigheter, och många
 var de, som aldrig fingo igen deras.

Gve - Nisse var för resten en knepig
 Karl. I en annan by besökte vi sent
 en afton på Löra hus. Från gård till
 (38d)

gård hade vi köpt utan o lyftas. Vid den längst bort belägna bantade vi in på. Bonden kom ut i sängtak och tröskor. "Får ni hus o lön?" frågade hundrunden. "Då får ni inte." gribbarade släkten. "Ja så ärse då", då min hundrunden och hogg tog i den ande, som han kostade upp på vagnen. Minst en fjärdedjursbit följd honfölj med: denvis hällta kostymnering. Så slögde han honom under ryggen mig att vara väntigare mot fattiga resurser en annan gång. Bonden tog och kommade iväg i sin egen orkylan mot sitt hem.

Vid ett annat tillfälle, då han idag under ett dröjt yrväder fick hus o lön i en gård, lyfte han ned portarna och satte fram vagnen. Under nattens lopp blev det ca så svårt drögra att bonden hittade dem idag igen föran en hel mörk därlefter, då drivn hade gått.

Jn
efters
regnvalungen
Västervik
85 år

FUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

223

3 3
16%
Knektar

Min manfar var boende i Djärtorp, Småland, en stor, stork och reslig kval. Hans namn var Holmström och han hade i många år varit kreatör sedan han varit med vid Leipzig 1813.

I det längsta hade frieden sätta hälla denne stads. Generalen, som hette Kordell, hade besjöt den med skatt den ena dagen efter den andra. Han försökte att det icke gjorde verkan. Så befalldes han soldaterna läggs dubbla ^{rummen} ~~rummen~~ knut i konserna. Detta hände kval johor, som befallde dem uppstiga. Han punktade att konsernas obulle sprängdes. Kordell lärde, men närmast inte väl hade ridit därifrån, befalldes han Knektarna lägga i årrun mera. Då sprängs portarna upp. Men hela porten var full av hästgördel. Man hade förfärligt arbeta innan man kunde komma in i stan. Och sedan man endligen kommit dit blev där ett förfärligt blodbad. Morfar berökte att blodet flöt på gatorna så att det gick in i hans skodon, och han kunde icke berätta händelsen när därifrån utan tårar.

Uppf. av

P. J. N.

Anmärkningar:

after W. Persson

i Västaley
f. i Albo-

nts.

För många hennes är sedan levt
 på Gladsvæ herregård en rik och förmö
 nne vid namn Beck. Han hade stora och
 mälyftiga egendomar, som sträckte sig
 långt uppåt Albo härad. Ett till-
 falle, då han där var ridande, blev han
 trött och lade sig att sova under en lum
 mig bok. Under det hon slumrade till
 vände han sig ligga på en stor skatt,
 som skulle komma att ge honom en bety-
 dande förmögenhet. Han blev upptagen och
 såg hon rörande häntade hon några i nä-
 heten boende torpare, som på hens befäll-
 ning brjöde gräva. Han saj då vilka sida
 förtigheter där förfanns. På sådant blev
 Andorums sedermera så besanta al-
 bra upptäckt.

Uppr. av P. J. u

efter Björn Frisoos
i Västaby.

Anmärkningar:

Snapphanar, örmar
vitsignar, spindlar,
drakar, straff o.s.v.

Snapphanar.

En av de rösta snapphanarna i Örkneas
friområding hette Mickel och bodde i Broakalla.
När kriget bröt ut sändade han genast en hel
hög bårdar i drängar i trädsten. Med dessa
gick han sedan åt arsley och nörliggande
svartor. Skoror växte ut när den blivit
tillräckligt stor, såg han läger med dem
i Höghults mark. Där fanns en stor
myr, där han en gång överroddades av
svartorna. På en spång, som han för
säkerhet skall lagt över myren, lyckades
han komma över till andra sidan. Men
åtolsfullt av snapphanarna stupade han
men kallas också än idag för dödmyren.
De som blev vid liv, kommit nedat
skallhundstoppet, medan Mickel själv kom
till Västra Flyboda. I dess skog satt han hela
dagen högt upp i en yvig gran och fört
när natten inbrutit vajade han sig ned.

(448)

Dagen därpå lyckades han ~~medföljande~~ åter att samlar sin förförinna med hjälpare och det följde röde lange försäv sboen var libator, som den före anfallet varit. Han hade nu satt sig i sinnet att anfalla Västervik. Men nela sin styrka drog han nedåt ortsmorna. Djälv slog han läger i slozen vid Bonarp. Han sökte nu anfalla Västervik, men miss lyckades och måste ta sig till flykten. Efter Alnäs skingrades hans sboer i två hörn. Den ena tog vägen norrut, den andra åt söder. Mickel var med i denna senare. Han slog läger i närheten av Torslbro, där han en tid uppehöll sig. Men så en natt överraskades han av svenska. Mickel var en av de första, som försökte rädda sig med flykten. Han blev emellertid åtgärdat berört, men sprang kisa på torrlat. Så var det en ny lejtron, som satt sig i sinnet att taga Mickels fot. Men det var först sedan man kommit upp mot Hanaskog, som detta lyckades. Mickel förlades ^{överflödigt} till Norrös, där han i närheten av Torslhuset blev hängd i en stor ek, som även har stå kvar.

* * *

Uppl. av P. Jn. Johnson

efter Björn Frisow

i Nästslag.
Semitslöv om Skine
uppt. år 1944

Elinmärkningar:

Präster.

Men var Sven fick inte gå o lösa för prästen i Lönshöda. Han sade att han var för ung. Men Sven hade hört så mycket bönen man kunde o därför tyckte far att det var orörligt man gick längre hemma o dev. utan försökt att så snart som möjligt komma fram. Så en dag när han kom upp till prästgården, gick han in o frögsde prästen om pojken fick gå ~~och lära. Han reser~~. Inte det, "så far, ja" hade annars tänkt o främre kyrkohunden ett par gäddor till hälgen" - "Juså, hade du det, "sa' präste "Det blir en annan sak. Du kan ju skicka mit pojken, så' jag röse." Far lärnrade illa par stora gäddor, skicksade dagen därpå pojken till prästen, med resultat, att han kom fram till sannons mors med de andalas barnen.

Uppf. av P. J-

after Björn Jonsson

i västaley.

uppf. av:

Anmärkningar: Peter Johnson
1914,

Karlar.

För i världen var det gott om vagnar i Götinge. En kväll, då jag tjänade i Huskult, skulle ja? Kör till Broglarehult med en kyrka. Kommen ~~inte~~ ett stort ut i bergen fick jag se hästen alldelesåna ned till marken, medan han sanntidigt skyggjade åt sidan. Jag sneglade bort åt gärdesgården och såg en vagn med hantande, röda ögon, bak en stor granstubbe. Jag kände för direkt och lyckades också komma undan. Men hästen var alltid näst där var gung jag kände förbi.

Men far och en annan skaffade en gung åt för att skydda vagnar. De hade bäge snygga handlösor, som aldrig klirkade. Innan kvart hade de trå vagnar uppse. På en gung lade de en ord fläkt. ~~För~~ ~~att~~ den som färs skall gick tvärs

igenom vogen och vi i en stor gron. Men han såg som den andre, vilken ^{trifftas av} kommit ~~trifftas~~ ^{Kommit} ~~trifftas~~ ^{trifftas}, sprang sinda. Da skulle han över en spräng. Där tumbade han om knall och fäll i örn. Men han reste sig ångsöaze sågo hur han tuggede ihop hälet efter kulen. Han lyckades också komma undan.

Inom kvart funns de den ande på vägen. Här förfäll död, varför far tog honom i bakbeinen och kastade honom på ryggen. Han hade emellertid endast gitt några steg förön vogen började röra på sig och het honom ett kraftigt tag i ryggen. Far kastade genast nästtötjan av sig. Vogen skulle nu sprungit, men komraten var reda och gav honom en sidsadus med bösskolven, så att han dog.

Med den rövanda drapphanebössan sköt far aldrig fel. ~~och~~ med en bössa, varmed manvislade dödats. Man man sedan själta vad som helst. En winter sätte han sålunda fjotor såvar och ett par vagnar. Sedan fick ju bössan av honom. Med mitt första skott sköt jag ~~och~~ en kråka och kunde sedan själta vad jag ville. Bössan ifoga var

Kommer från Ulfshult, där en person
snarprövade förr i världen varit bokslöjd. Den
var lätt, så att man kunde hålla den med
en hand.

De gamla berättade att gräva djupa
groper för att ~~de~~ vilka man sedan tödte
med grävarens, för att därigenom fånga
vargarna. Det lyckades också under den
tid ganska bra med dessa gropar. Vid
sommar tid fanns det en bergstadsbyggnad
i Grönleoda, kallad Hällöringen. En kråll,
så här kom från ett gille i Nyteboda, där
han varit och spelat. Råkade han falla
ned i en varggrupp. Till sin stora förja
fann han ett par vargar före sig i den
mörka kulan. Han trödde sig röra bort,
men beslöt i alla fall att pröva på vad
fejlen duggde till. Han gingo på av
alla hoorter, spelade både polkor och ma-
nurskor och eltralek. Vargarna blev all-
deles stormförtjorda av musiken, samt tjö-
to i kropp med denna, precis som hundar.
Främsta morgonen väcktes en märkesmede
torparen av tjutet. Han obryndade ut till
och lyckades rätta Hällöringen ur sin hemma-
belägenhet. Han var halvdöd av förtorrsödelse.
Men torparen fick två vargskinn för sitt besvä-

Afpt. av P. Gr

efter Björn Jönsson
i Västaley.

Anmärkningar:

Ormar.

I mitten av Kätteboda förens en stor hall.
 Där bomsade en osor nypthälla ej, som var treå
 gosar aldrig lång. I maj, när det började grönska
 och solen stod på. Hörde han alltid ut, jag hade
 sett mig i sinnet att skjuta honom, ~~och~~ tag
 döpfr mitt sromyphanegevar med mig och
 gick ut i marken. Alldeles ristigt. Ormen
 läg som vanligt utanför stenen. Tre gånger
 hörde jag ans för att skjuta, men röjde ihé
 lossa skattlet. En äldre grönne, som var
 med, pistas, att ormen befannit ej där så
 länge han kunde minnas.

När de lade grödetjord vid Norrbystop
 ställe de en gong på flera tjocktal ormar,
 som lägs i en ekstrubbe och då de rev ett
 gummalt risgördé vid Örnölla finns
 de minst en hel sköppelsorg sådant.

Hane,
Göinge hä.
Hultslövs sn.
914

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

223

8

Uppf. av F. J.

efter Olofsson
i Västergötland.

Anmärkningar:

Kretskor.

Per Storn var husrör vid Ljungbybron. Han blev rörd med befälet och ryndade från spänning med mitt under det bridaste regementsmötet. Men kommanderade genast ut tre man att taiga honom fritt, men han kom undan. I tre dygn lög han i skogen utan mat. Så vid Tysinge gick han in i ett torp, där han blev mättad. När dörren satt dos och åt redo husorna förbi. Men det märksligaste av allt var, att en av hästarne, som S. brötsat rida, vägrade att fortsätta. Han försökte och stängrade och kände nog om att hästen gamla vändare befann sig i närheten.

Storn fortsatte nu uppåt Skogar-
na och kom till Littsjö, där han kunde anhuriga. En gung när han stod ~~bort~~ i bygghuset hos en bonde där, kommo

tvåne husor det var för att sätta efter kom.
 Bonden hade emellertid lagt mörke till den
 och hjälpte ett stort kor över ström och satte
 sig sedan ovani p^g detta. Ingen mörste nå-
 got. Vid ett annat tillfälle bröt eld-
 våda ut; ett bris gjort som ström gick förbi.
 Denne skyndade in och lyckades få ut
 en hel mossa. Alla mannlöss undrade
 vilken den kraftige medhjälpare i röd-
 märgsorletet var. En mörkande bonde
 kom med mat och brövin för att bjuda
 på dem, som deltagit i slöckningsarbe-
 tet. Då var ström förrunnen. "Var har
 det blivit av den pojkmässade korlen?"
 frågade bonden. Han har sannedig
 gjort sig förtjont av både mat brövin.
 Ingen hade sett var han gått, inge-
 niste även han var.

Fråga sitt lyckades han uppreha-
 la sig än och dag. Sedan var han fört. Men
 hade han myntats dessförinnan
 skulle han, enligt den gällande bygs-
 lagen, ha belänt avstraffad med fyrtio
 var spis.

Upp. av P. Jn.

efter Björn Jönsson

i Västergötland.

Elinmärkningar:

Knektar.

På Kätteboas ägor fannes en stenestenshäll, som kallas Fårhall. Var utskrivningsherrarna för många är sedan komma upp i trakten för att söka efter folk, brusade bönderna grämma sig vid denna. Därigenom lyckades de stridsdugliga hålla sig undan. Det hände en gång ~~att~~ en dylik herre kom till Kätteboda, ~~hade~~ med flera knektar i sitt sällskap. De bunds hästar på gatan, varefter samtliga gingo in i slagen. Då passade en av de unga döningarna på, att meddelst en "hassaskärva" skrämma ~~alla~~ hästarna på flykten. Alla knektarna med utskrivningsförlätnen; spetsen, förg sedan till fots fördos dörför. Sedan dess aktade de sig för att komma till Kätteboda.

Upp. av P. J.

Anmärkningar:

efter Björn Forssén

i Västaley.

På förderväg.

Det hände för många år sedan att en helt och hållit förmöndande person kom upp till Årkens församling. Sedan han där under någon tid kungströvat och haft logi i grändarna inackderade hon sig i ett torps icke så lyxiga läge från kyrksolen. Ingen visste vem han var, ingen variför han kommit. Men han var kunnig i allt, kunde ge råd och uppljusningar om allt. Det var just vid den tid då sprötkorgstillverkningen stod i sitt platt, och han konstruerade en hyskel, varmed man kunde hysla till stickorna. Först hade man mist klyvta ut dessa med kniv. Ifter att han hade hon i sorknes utan att man visste vem han var. Så en dag var han sprörlöst försvarad. Det hände för resten icke sär sällan under min barndom att dylika hemligfretosfulla personer kunde längre eller kortare tid kunde uppehålla sig i dessa obeskrifbara.

Afpt. av P. Jn.

efter Björn Jonsson

i Västraaby

Anmärkningar:

Trollgädda.

En gång, då jag gick till en i närheten av Katteboda belägen liten sjö, Fogdagsl. för att hämta gäddor, ficks jag syn på en så lång orm en liten timmerstork. Ja' hade ju rikt hört den i närheten berende Skargren tala om "gäddornas mor"; varför jag tänkte: där ha vi denna. O så lade jag ner i sjön. Genast när slottet gick plöts hon upp och vände blicken i väderet. Därefter gick jag efter en stor, som rövade ut till midjan vattnet, eller natt och hönt så långt att jag kunde räcka henne med stören. Men i somma ögonblick, som jag ställte till henne med denna ficks hon åter liv och satte utat ögon, så att denna delades, som om en stor båt gått fram. Det var helt siktat en värslig trollgädda! Eller "gäddornas mor", som Skargren berats tala om.

Uppl. av P. J.

efter Björn Jonsson
i Västergötland.

Anmärkningarr

Troll.

I närheten av Grönhult, Rosshults socken finns en ~~grotta~~^{grotta}, som gemenligen går under benämningen Trollhällan. I denna säges troll ha förfunits i äldre tider. Anledes påstår man att ~~troll~~ en stora skatt där skulle vara färdig. Men det är förlikt att grava efter denna. En borde, som försökte påtaga denna skatta blev därav så djup, att han nätt och jämt hörn frusna upp sig till närmaste gränd, där han numera är död.

Mera än en person, som under mörkgråa källan harft sin väg förlorad. Här har sett ^{hur} trollet där brent ut sitt guld. Läng väg har detta lyft. En borde försökte att påtaga i näjte av trollens dyrläckhet där han gick förlorad, men kom hem att deosa varo skräva som poppers. Av fortfar att bli djup kät han det ligga

bvar. En litet hund hade emellertid blivit hängande vid hems vridnadsrock. Vid ankomsten kom
synade hon den nogna att förm att det var
ett guld. Hon sättnade då att hon inte
behöllit mer.

En dröning kom sent en natt bös-
rande från Trolldalen. Plötsigt prinsen
hur att bosset blev så tungt, ~~så~~
att hästarna knäppte också ned
ditssvarta. Han misstrodde natu-
rigtvis trollen, och sedan han rändt
hundstolen på hästarna var tyngden
prinsungen.

Ljus ha man alda sett lepa
och far i världen brinande de gonda
omtala att ~~bela~~ platsen varje juli
eftersom upplyst, medan trollen
med lin och lust svingade sig om
med voranda.

Uppr. av P. Jn.

Anmärkningar:

efter Nils Wiklösson

i Västraby.

Frall.

Svenstorp - För och Tågvärdens Inve var en
gång ute på jakt. De träffade därvid ~~på~~ en
hane, på vilken de bågge sätts uton att träffa
de förföljde honorn och kom hon därvid slut
liggen in i Brövestorpa port. Innanför gick
börde vid den tiden en grubbe, som sades ha
med själva him o skaffa. Just som honen skulle
springa in där lossade de åter ~~slott~~ på
honorn och nu blev hon liggande i porten
nigen. Där togs de honorn. Under det de
gringo hem uttalade de sin försoning över
hur lätt hon var. Svenstorpen tog honom
med hem och hängde honom där över köks-
dörren. Om natten brann hela gården ned
och Svenstorpen och hans hustru pingste
da sig befata i snön, utan att få det ~~så~~
minsta lilla plagg med sig. Hon fästes då
att det var en trollhare, som de skjutit.

Upp. av P. M. Per Jolansson
Björby
efter Björn Frissow
i Rävstadsby.

Anmärkningar:

SM.

Ö. Lönge b.d.
Emil Löv l:n

1914

Macken.

För i världen, när bonderna hösta
de stora sjöängen vid Strömhult, brusto
de somla tjuror i trettio slätterkorlar
o ~~seksa~~ lika många råvärslor. Det
var ett liv o en tjevnad, som knappat
annan tid på året, i all synnerhet
som arbetet ifrån slutade med spel o
dans. Man böjade nissenligen ~~edebet~~
vid fyrtiden på morgonen, men vid
middagstiden, när det var som varmt,
tog man sig ett par timmars mid-
dagsslun. Sedan arbetade man tills
vid åttatiden, då ängarna, om slätter-
markarna var logom arpassade, var
slagna. Därefter åt, drack o dansade
man tills förunder soluppgången.
Man berksade nödvändigt att sätta det så,
att denne äng slags en lördag.

En kväll, då de längre än vanligt stannat kvar ute på ängar, hördes helt plötsligt Näslen spela åt föm den norrbelagda sjön. Det var klar och ren torr, som han lades fram ur sin fejla. Han stod slegen av försöning. Hällöringen, den fina inste spelmannen i hela socknen, ~~Näslen~~ som var närmast röende, kände sig förtrotad över allt det berömd Näslen fick för sitt spel.

"Ja, sätta spela ett nummer, så han som Näslen sätta ga bet på."

"Gör det det," menade man.

Hällöringen drog på, men det dogde icke längre förrän Näslen svarade med samma toner från sjön.

"Nu här du ^{att} han kom," hörsade man Hällöringen.

Denne blev arg och brändes på mytigen. Han drog på alldeles väldigt. En lång stund spelade han som om han tapprat vettet.

Hittills hade det icke längre funnits, men nu en stund riste Näcken upp fingeren, som ett tecken på, att han var besegrad.

"Ja, har lort av Näcken i Ralstorpasjön, ja Hällöringen, du är värre än denne." Därmed brändes han åter spela duns-musik. Men Näcken hördes icke mer den kvällen.

" " "

Uppt. av P. Jn

Anmärkningar:

efter Björn Jönsson
i Västaley -

Näckan.

I min ungdom tjojrade jeg i Tosthult
tillsammans med en flicka vid namn Ingrid.
Hon var en kväll ute på singen o hantade
korra. Därvid fick hon en förmouneks
med sig. ~~hans~~ Men det värsta var, att nä
de kommo till ett mörkeleget gyl. ~~ville~~
sprang denne förmouneks ned i detta
~~och~~ och de övriga ville göra henne fällskap.
Ett par av dem hällo rentar på att drukna.

En dag på hösten, då jeg kom ut på
gården, stod det en ks där, som var stor
och häg, att han röckte till att ~~att~~ åta av
hona jorna på slöjet, som stod orymma.
Jeg fristos då, att det var näcksen. När hon
fannom mig i närheten tog han till flug-
ten utat sbsogen och åt det håll, där golen
var belagd.

Slutligen gick det så långt att hus-
bunden måste hänta en klok, som bauk hon
vid samma gäl-hus därvid tillgric hänen
jag dock icke.

Uppt. av P. J.

efter Björn Frösönn
i Västergötland.

Utmärkningar:

Stora kolar.

Det hände en gång sedan Patteboda
gjorts blivit stor och fullvuxen, att han
en gång med tvåne kor var köande
ute i slussen efter timmerstorkar. Där-
vid rökkade han bli förgast på den
una av korra, varför han tog en tist-
gren och slag henne med den nätvis
över ryggen. Innanlertid beräknade
han icke sin styrka, ty ned greven
slag han av ryggen på kom. Sedan
möste han sprörra sig själv betrifd
den andan för att på så sätt dragna hem
hasset.

Upp. av O. J:

after Björn frisoon

i Västergötland
Emilsövs gn. G. Göinge
ud.

Anmärkningar:

Skogssonura.

I näheten av Örbyhus finns en skog som gennämnden gör under benämningen Trollskogen. I denna sögs troll och dälighet förf i världen ha funnits. En borde från Kyrkoboken. ~~Vilken~~ sent en afton kom där följe, blev sålunda där antastad av en krimma. Han var visseledigen röper och dag bra ut, men då han med våld ville tränga honom ned sig in i skogen, faststod han att det var skogsonurans. Han ansände också våld och striden var så het, att då de skildes åt, hade han uppstut en bra hätest av den spöra trollparken. Genom ålegrorande av Guds namn blev han emellertid fri. Men vid hemsömmen fann han att den förresta härlöken utgjordes av grönaktig mossa.

" "

Uppt. av P. J.

efter Björn Jonsson
i Västergötland.

Ettmärkningar:

Starka kvarter.

Patteboas herra var en av de starkaste kvarterna. som nog ens förfanns i minhundrade. Han levde dock före min tid, men far min des hundra mycket väl. Han hade bekommit sin styrka på följande sätt.

En gång när heren var liten kom en frimurare till hans hem. Moderen var en som hemma med barnen. Den frimurare prägade om hon fick lov att baka ett bröd i hennes ugn. Det fick hon, i all synnerhet, som hon lovade att ge den lille gosson en kakla, så att hon kunde åta sig mätt. Det var icke alltid så godt om bröd i det fattiga försleada under den tiden. När brödet var prisigjitt och allt utfallit väl, fick den lille heren, vars namn var Jöns, sig en kakla. Han åt upp denna och blev sedan starkare än alla andra i trakten. Det var nämligen en ~~fattigkvinna~~^{fattigkvinna} förr ett närliggande berg, som fitt begagna ugner.

Upp. av P. J.

efter Björn prisow
i Västra Ley.

Anmärkningar:

Om förra - försen har Eva Wigström i "Folkvittig" flera historier, dock ingen av hon omkringlunda. Björn minnes honom mycket väl.
Klokka.

Vidare min minn dom förruns det i gen klokare Karl i hela Lorisboan en förra försen i Tystaholm. Min far var ~~tid~~ byggmästare, o han som sedan byggt över två hundra travåningsloings i sörerna där uppe i Blekinge. Det hände sig en gång, då han byggde te Mattsses ihunshult o han med sina karlar skulle gå in o åta middag ^{att ha} tog ~~hos~~ en nät fören buske, som stod utmed ~~vägen~~ gärden. Så snart han hade knört denna fick han en alldeles fristolslik tordväck. Hon kunde varken ~~sluta~~ åta eller arbeta. "Hvad fättas du?" förgäde honom den grunne mannen i gärden.

"Ah, jas' tog bora en nät dorute på busken, och nu härrus det, som om hela kvarnhet ville röcka sönder," sa' far.

vid ett annat tillfälle då försa-jösse batat en person på tordvärk ~~och~~ råkade hon emellertid själv illa ut. Den gingen hade hon egen egen ställt den i luften. På hemvägen kände det emellertid icke bättre än att man rönde sig, varför fösse fick tordvärken själv. Hon hade svårt nog att nå hemkomsten åter hosa bort den.

En rörbesökande person vid namn Runte lärade en gning svarthorntobaken av försas fössen, medan denne var i Kristianstad. På hemresan kände emellertid fösse, att det var galet ställt hemma hos Runte. Så snart hon satt in i hästarna, skyndade hon sig bort till denne. Och det var sommerligen hög tid, fy de anda andar, som han läst förr, hade hon icke fått till att återsända, utan om fösse icke kommit som hon gjorde, skulle de klämt ihjäl Runte. De hade fått honom kull i singeln. försas-fössen ställdes dem emellertid snart åter dit de hörde hemma. Men förr den dagen aktade ~~de~~ sig visligen Runte att låna hans svarthorntobok.

I Esslebäck finns det överlades en klocka
som hade svart korst bok. Hon testamenterade
den sedan till en gronne, vilken lätte
mycket där. Till en början gick det
bra, men när hon kommit eto stycke in
i boken blev gick det galet. Hon blev
illt vid det och måste sända bort efter
en klocka från Blekinge för att hjälpa
sig till rätta. Från den dagen ville
hon icke ha med boken att slappa.
utan sände den till en annan per-
son, som kunde bättre reda ut ~~med~~
dess innehåll.

543252

"Det skulle du aldrig ha gjort," sa den gosse,
"ty det är helt säkert tundverksnisten du fält
tag i. Men är det nigen annan röd än att
du får gå te," sätta-Jössen. Han kom väl
vista dig, menade han."

På eftermiddagen gick far dit.

"Du får ha tundvärksen o dogas med
till torsdag morgon," sade fösse. "Då ska
du stiga upp före solen o gå bort till en
hasselbuske. Där säll du brista av en
speta och dela tunden med tills hon blöter,
samt där efter binda spetan fast vid den
gren, där hon finns sittit. När du detta
gjort har du att säga: "Sitt nu där, tund-
värke tills jag kommer och hämtar dig
därifrån." Sedan har du att gå baklun-
ges från busken ungefär ett stenkast."

Far, som under dessa dagar vis-
dades alldeles griförligt ~~och~~ lydde Jöss-
sens röd. Han blev också genost
av med tundvärken. Men på den gren,
där speten blivit fastbunden, växte
upp en kruna, som var större än ett
hönsägg. Och Gud hjälpe var och en,
som tog en nit på den busken. Han
fick helt säkert lida somma rönda,
som då för tog tundverksnisten vid
Husshult.

Uppl. av P. Jr.

efter Björn Jönsson
i Västaby.

Anmärkningar:

Klocka.

För morgon är sedan sådde en bonde i Röjdesta ett hemmnad till en annan. Denne skulle i köpet ha köpte sitt och ytter bes. I det förra var även en svar-Konstbok. "Den för den ståta väl; sade säljaren. "Det är nigen konst att rasa fram, men det är värre att mona till baka. Hjälper ingenting annat för den tagna fram paragraf 7. Den skall hjälpa. Men du får själv könni av det, om den alsa' kehiva gräva till den."

En tid därefter började bönderna att lösa i boken för att rasa sig i klockskop. Det gick galat, ty där kom fram både det ena och andra. Bonden måste sända bort efter en torgror under gården, som hon visste var klok. Och den monades där åter kort ohrygga. Men den före låt fram den doyen svar-Konstboken rosa ifred.

Björn
Jönköping
Västergötland

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

227

227a

En bordhusruta i Örberga begrundades av en köpp, varmed en orm blint i ljust lägen för att därmed kata en sin lille son, som hade skåvor. Därvid tillgick så, att förfat satte hon häxan i en myrstöck. Därefter brände hon den sanna. Varefter hon blandade den eftälliga askan i vatten, som hon sedan gav den lille att dricka.

Jenja Hæs' botade en dösy i hundlof, som icke kunde ligga torr om natten, men med en finlockad turpkorn, dyvelströck och krossat äggskal, ^{vitkullning}, vilket doenzen hade att taiga in tre torsdagsmorgnar i rad på fastanle, mage.

En pigga hade ett barn, som hon tödd, var beläppt med ösöver endan det icke till riktigt fort hördes igå. Trodde orsaken vara att hon sett likt när hon var havande. Så inträffade ett dösfall i Björnöd. Piggan gick dit en torsdagsmorgon, med honom barnet. Hon gick nu runt kistor tre gånger och trodde därefter barnet varit botat. Sista gången rev hon fönden hängget på barnet och lade detta under den dödes huvud.

Uppm. av P. J:

efter Björn Jonsson

i Västaley

Anmärkningar:

Klobs-

Det fanns en klok i min hustruht,
som knötsade kota lyte. Ett barn var alltid
sirigt vid növeln. Hon tog en ål, som
man födde levande. Av vittnet, som man
sedan töfttade den lille ned, blev denne
sedan bostad.

Ett annat barn hade prisar över
allt på skinnet. Modern hade, medan hon
var havande, sittit på bora stubben,
som man krypigt rög. Hon ~~hade~~ ryckte nu
vagn av rågstubben, ~~och~~ hade denne i vitten
och tröttade därmed den lille, som blev bostad.

En annan kvinna hade under sitt
havandeskap tagit blod vid slakt. Den
lille blev röd utan och innan på ena handen.
Sedan man dogpat denne i blod, var ett
grin slaktats, blev den åter bra.

En som fått best för lyte för åre titta iga-
ren, var modern begravdes. Ty då kommes lejet i
gen, det må ha klistat hant fikun läng tid tillbaka dom här.

Uppm. av P. M.

efter Björn Jönsson
i Västergötland.

Ettmärkningar:

Spår (Landmätare)

Gruna landmätare, som mätat falskt, var det
grott om i Lönsboda under min barndom. En kväll
då vi slutat med potatisplöckningen i Kätteboda o
stod en fenton, sexton stycken uteför gården, för
de vi i skymningen ett fastigt skrik från skogen.
Vi begav oss alla iväg. När vi kommo ett stycke
in i marken hittade vi en gnubbe, som kallades
Gröggje-Terr, vilken hade varit på Klemmardala-
Kom efter en byr bråken. Han stannade bara
för att hörta på. Vi trodde att niojan kommit
i det närliggande Kättegyp. Allesamman be
gav oss dit, förisade om att snar
dens torpare vid namn Åriga-Jössen, som
strax fört gätt hem, fallit i vattnet. Men
när vi kommo fram till griflet funnos vi in
genting där. Så om en stund återupprepades
ropen längre bort i skogen. Och då kunde
vi tydligt märka att det var landmätaren.

Heppt. av P. Jn.

Anmärkningar:

efter Björn Frisoan
i Västrahey.

Gaster o spöken.

Kattegyl i Lönseoda hade ett däligt rykte. Många var de, som där sätts ut för torteri. Rasta-Jönsen kom en ~~dag~~^{natt} från Ulfskult på väg hem. När hon kom till Kattegyl fick hon sig en örfil, så att hon sedan var dösig-liggande en lång tid.

Själv såg jag ljus lysa i närheten av griflet flera gånger. I nödheten ^{vid} detta var nöndigen en kyrkogård, där folk under pesttider blivit begravna. I min nöjd om dygdens ännu grankullarna, som bestod av fin mosand. Enskilt mellan midsommaren och julfirsdagen såg jag efter ett avloint ljus, som understundom var rent ljusblått till före den därstädes. Sent en kväll, då jag kom där föreki, hade jag det i mitt sällskap en lång stund. Men jag var klok nog att tiga ord därfrån givande det mig ingen skada.

Afpp. av

efter

i

Anmärkningar:

Rätt som det var erhåll en helhet i ickeflikan
mera ensölk. Hon förstod då att hon dött.

Dagen därpå fick prösten veta att en av
hans torpare hade en ko, ~~vilken~~ som dött.
Hon hade kallat ett par doigar fört och torparen
var mycket bekymrad över förlusten.

Prösten, som var en ärlig man, gick
till honom. "Du kan få en ko av mig istäl-
let; sade han. Torparen gick glad och belönad
med honom hem. Där fick han taiga den
kvista kon i hela ladugården, utan att ha
en aning om orsaken. Flestan obesödes
sedan av prösten till en stor pris att en-
hålla ~~sic~~ uppförstrana och själv tännde
hon kort därefter kallet sotnt flyttade
över gränsen till en gård som heter Grön-
vik.

Upp. av T. J.

efter Björn Jansson

i Wästaley.

Anmärkningar:

Startsa kalar.

I min ungdom fanns det en topropa i Lövåsledaträckten, som hette Settig. Engång så han varit rörit utan arbete, erhöll han 10 kr. av Kommunalortsförbunden, men gick han genast därpå ~~sop~~ till Ek-hult och dock myg allessummors. Han tjänade sedan i Tosthult och därpå i Rågeboda. Där hade någon gelt honom en öfyl, som han röstat, till förrätta. "Den ska' han ha igen, så somt ja' lever, om ingen annan stödes, på Lövåsboas kyrke-går", sa Settig. "Akta dig från att slös ve, kyrkan," uppmunrade man honom.

Nästa söndag, då böggedera stod på kyrkogården under röriten på dommuringningen, gick Settig fram och gav den andl en dundrande öfyl. "Ja'a,

resst skrildig dig dena; såde han Matporten fojtar meningen. Men settig gick förför alla efterslängor. Det var ingen som röjde sig på koron, ty hon var storsor för alla andra karlar i den trakten.

När han tjänade i Tosthult sade Smea-Johnsen till honom: "Du vill inte bafa en tunna röj åt mig till Jön-Alors? Ja, han länat en sädan av honom och han behöver den väl igen." - "Vill du ta' en," sa settig, "så tar ja" en. - Jälv var orsäk en mydset stark karl. Avståndet var med en halv fjärdingsväg. Ålsänderanet slutade med ett vad.

Settig tog nu sin röjtunna och begav sig iväg. Utan att vilas fort satte han ända fram till gorden, och idag nog med detta, utan han bor den upp på andra vörningen. När han därifrån tittade ut, syntes icke John till. Han hade längt förrit mötta ner sin sörk och följaktligen orsäk förlorat vadet.

Uppm. av P. Jn. P. Johnson

efter Björnforsas

i Västrahey
Kemtstorps församling
Uppm. år 1914

Anmärkningar:

Övrig person.

Kyrksalskede Lund; Hornlunda var på
 sin tids morgon förtrotad på baptisterna, som
 han förföljde både där och i Lövlobodatoomen.
 En dag, då han satt hemma på sitt ämbetsrum
 krigade han helt plötsligt sättas och vinnas
 på det gruvligaste. "Vad går åt dig?", frå-
 gade hustrun. "Ah, det händer ~~sag~~ mögat
 galet ~~sagat~~ här i sorsen," blev svaret.
 Därmed tog han rocken på sig och gick
 ut. Han fortsatte framåt vägen ända tills
 han kom in i Örkens dörsen. Ett stort
 längre ned åt vägen träffade han en person,
 som han ikke kände. Det var en baptistisk
 präst. Prästen bad att få tala vid honom.
 Det fick han görta. "Jag illa vill i erlän
 sade han. Predikanten motstred detta. Disku-
 sionen blev häftig och slutligen bad posten honom
 att för Guds skull låta hans församling vara ifred.
 Han lovade detta och så skildes de åt som vinner.

Uppt. av P. J.

Anmärkningar:

efter Björn Jonsson

i Västraaby.

~~Skotska språken.~~

I min barndom fanns det en bonde i
ortensortens sörsk, som ibselfår tär med
brönninnet. Han passade därför på att få tag
i en hundskalle på kyrkogården, som
han brabade uppgrävd i mörden. Och
detta bidrog till att brönninnet åter blev torrt
och skurke. Så dag bonde och nigen tänkte
indare på händelsen med svalan. Snällast
vrijde det språka alldeles förfältigt i gården.
Varje natt såg man en hundlös gubbe
vandra omkring i mörkreten av denna.
Man hömtade en klock från sörskens
och denne rödde dem söka efter svalan.
Men gjorde in detta, med resultat att
att denne fanns. Sedan den en dag
från soluppgången bränts till kyrkan
blev det åter lugnt och stilla i gården.

Uppr. av P. Jn

efter Boijer frisoos

i Västaley

Anmärkningar:

storka horder.

I Emitslöf besöde för en del år sedan en torpare som gennämligen gick under benämningen "Attankräckaren". Han var ryskt stark. En gång häll han varit med en av drängarna på Poststället att han skulle böra en 40-timars förmars från gorden till Södervägen. Han grinade det orksså och vann vadet.

En annan gång hade han varit vid Bjälkagården i Höbbelof på auktion. Där köpte han en gryta om hundrakronor, som han sedan bar på ryggen den mer än halv mils långa vägen hem. Inkommnen till Västaley träffade han en bonde, som drog sig till att liggja en sten i grytan. Men den fick fällja med utan att torparen saj det förståt han var krimma.

Uppl. av P. J:

efter Birgitt prässon
i Västra Ryd-

Anmärkningar:

Orts.

För så där en ~~sjuttiofem~~ hundra år sedan
var det en bonde till Boyzens i Västra Ryd
som hade två unga söner. Måns och Nils.
Hon ägde journal Vifvorp i Håstveda. Nå
söndagen blevo stora besök hos dem lätta om
hemmominen. De togs två åter, en vit och
en grå, och lade i en katt. Sedan häll
en av dröningarne katten. Den som fick
den grå åtton obulle storrar på gärden.
Det blev Måns. Nils dörmast fäck den
rita och han flyttade nu till Vifvorp.
Den först nämnda gärden har i århundraden
varit i ~~gå~~ sonerna släkts ägo och
är så än idag.

Afpt. av P. Jr.

Anmärkningar:

efter Björn Frösaw

i Västraby.

Straff.

För många år sedan fanns det på en av Götingebygdens herrgårdar en ladufogde, vilken av sin hundesöde blev bestyrkt för att under det arbetet förgiftat nödiga vilda håröringarna, han varit allt för nörgjungen med ^{en av} gördens vagnar. Han blev utkallad, med tillsägelse att så snart som möjligt lämna sin plats och avlägsna sig från gördens. Ladufogden bad herrmannen att berisa sina kostymiga, men denne svarade att beris i den sakten varo onödiga. Han hade fått nörgifterna före siktet håll. Ladufogden svarade då: "Så snart mig Gott hjälpe är jag skyldig och om ikke straffet kommer förr, bli det på domens dag: Därmed lämnade ladufogden sin plats och var aldrig mer sedd i bygden. Någon tid därefter blev herrmannen blind. Han fristod då att hon gjort den gamla ladufogden orätt och frösökte åter få tag i denne. Men han var och förblev borta.

Uppm. av P. Jn.

efter Bojsen prässan
i Västraaby.

Elinmärkningar:

Skatter o drakar.

Samma vinter, som jag skulle gifta
mig var jag tröskemor te, Boggens i Västraaby
varje kväll gick jag hem till det hus, som
jag byggt mig i skogen. En kväll ~~hade~~^{gått} jag
stannat längre ~~från~~ vid gorden än van-
ligt. När jag så kom till Ljusakull, steg
det upp ett avlönigt ljus i form av en
drake, som först för runtom Ljusakull.
Sedan tog det vägen till Petters led och
vidare utåt vängarna. Ja följde det så
långt som bort i Mattsa väng. ~~Sedan~~^{växtpipan} följde
det ~~vägen~~ mot Neglåsa backe. Såväl där,
som vid Ljusakull sätts skatter vara
nedsatte och framodligen har sammme
drake att övervaka beijzedera dessa.

" "

Uppm. av P. P.

efter Björn Jonsson
i Västergöt.

Anmärkningar:

Straff-

För många är sedan förra det en vanlig rönnedeman i Lönsholma, som bestått att hålla efter de häusmän, vilka på alla sätt trakasserade allmänheten. Olyckigheter begånges visserligen från allmänhetens sida med lönbrämmerier och varje hundra andra oäder. Men dogas och bosmans västare var icke själva bättre. Penningar utgjorde sades av allmänheten och man använde varje hundra ^{metel} ~~saker~~ för att plåga den man så myndigt. Da var det rönnedemanen ifråga ringrep. Frå häusmän lyckades han avsätta, en i Bosley och en i Jämskrog. En tredje, beväpna på annat håll, kall avvaledes på att stryka ned, men döden kom snällan. En dag avled helt plötsligt rönnedemanen, som det sades av författaren. Hans anköriga viste icke sedan icke längre le kvar i sorknen utan flötlade till Lönshultt.

LUNDS UNIVERSITETS FOLKMINNESSAMLING.

223

Uppl. av P. J.-n

efter Björn Jonsson
i Västaley.

Anmärkningar:

Arts-

I mörheten av hundrat finns en djup dalsgång, som de gamla kallas Krönchålen. I denna stod en kung nio år gammal i tiden han stuprat, varover hans dösträd blev så leden, att hon avrum den dag, som i dag är begränsat till hans död. Under mätetid har man ofta omptvunget därifrån.

En gång, då man var samlats med slätterarbetet, satte sig en arbetare sittande på den hög, som man trivs sison varande hars. "Litt inte på kungen", uppmuntrade hennes en arbetare slättersonen. "Ah, men bryr sig väl om den gamla kungen," svarade hon tillbaka. Men detta skulle hon aldrig ha sagt, ty om en stund blev hon så djupt att hars frick gick ifrån arbetet.

Uppr. av P. J.

efter Björn Jonsson

i Västaley

Anmärkningar:

Original.

Under förra halvtavan av förra århundret
 var det understående ganska snalt och fältigt
 i de sista hemmen innan Örkeneys stora prisom-
 ling. Mångestadies hade man knappast hä-
 vord före dagen, ja, det hörde till och med,
 att man fick belanda bark i detta var goda
 slog fel och tillförseln var ringa. I mitt
 hem dröjde vi visserligen detta, men nog kunde
 givit muntala sidana, där det skedde.

Vid samma tid bodde på Tonnes
 koda ägare en torpare vid namn Orre. Han
 kallades generellt Svart-Orren. Han ri-
 da det var för det han var svart; synen
 eller torpet är älder haft denna benämning
 konnen jag ikke. Fadern, som varit sol-
 dat, hade hetat Orre. Somew var nysket
 fältig. Och om arbetet var det. Så råbade han
 en gång besöka Glimåkra prästgård. En av

prästens sines, som ju sit vidare omväntning,
 var för tillfället hemma. Men då talet kom
 på den ~~börd~~ rödaude arlekslistan uppmora-
 nade han Svart-Orren att göra en sorts
 kryssor, som han hade sett befolkningen till-
 verka i Dalarna eller Norrland. Han lär
 till och med haft en sådan, som han förevisade
 honom. Svart-Orren hörande denna ab-
 det drifte ihåg synnerligen länge förrän
 han hade tillverkningen i full gång.
 Med kniv blygde han ut stickorna. För-
 manorna hade ännu inte kommit till
 och det var godt om godt kompisar i öf-
 kenet på den tiden. Det var också godt
 om personer, som hade sinne för hemslöjd.
 Om ihåg annat drogs de därför till av dä-
 lig tider och ringa arbetsträng förför
 de mögra och steniga åkrar, som man
 bonde. Men krit var det spänns-
 tillverkare i varje stuga. Och när man
 ikke blev av med den tillverkade varan
 här hemma för man över till Dan-
 mark och Tryskelund att där försälja den
 somma. Sedan Svart-Orren bröjde ^{och} ~~los~~
 intill m, ha hundatala tusentala personer in-
 bringts till denna försäljning. Upphörs
 mannen ier sedan mönga år tillbaka
 på örkenets kyrkogård. En visning bude göras till
 en viss prästens grav.

Upp. av P. J.

efter Birgitta Friesson
Snickare
i Västerås
född i Hundhult
Örsnedas socken.

Anmärkningar:

Trolltun

För morgna är sedan formis det en post i Norlunda, som skilde sig från sin far. Barnen behållt han. Så hände det en dag, att en konsttectorijs dotter satt och sysslade med ett krus. "Vad gör du barn?" frågade prösten. "Mjölka," svarade den lilla flickan. "Har du mjölk i spounen?" frågade prösten vidare, mena på sönkt ån allor ja, för det var jo försätsade flickan. Prösten sätter efter, och sommedigre, hade icke flickan mjölk i kruset. Mjölka en gång till, uppmärksände henne prösten. Hon gjorde detta och mjölken i kruset ökades, som om hon drog ut i spounan på en verklig tids. "Av vem har du lort dig den mäkost?" frågade fadern med både armar fulla försäning. "Av mamma, naturligtvis. Hon brukade alltid mjölka på detta sätt, och flickan därigemot mjölk från halva Lännsboda socken." För att bli ristigt overtygad bad prösten henne mjölka ännu en gång. "Då dör kon," förklarade flickan. Men fadern vorcavis.